ECLI:LV:ZRT:2020:1126.C73457120.4.S
Lieta Nr.C73457120
Lietvedības Nr.C4571-20/25

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2020.gada 18.decembrī, Bauskā,

Zemgales rajona tiesa šādā sastāvā: tiesnese I.Bogdanova,

izskatīja rakstveida procesā Bauskā, Zaļā ielā 12, civillietu **"/nosaukums C/" AS** prasībā par naudas piedziņu no **/pers. A/** un **/pers. B/** vienkāršotās procedūras lietā.

Aprakstošā daļa

[1] "/nosaukums C/" AS, vienotais reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/ (turpmāk – prasītājs), cēlusi tiesā prasību par naudas piedziņu no /pers. A/, personas kods /personas kods/ (turpmāk – atbildētājs /pers. A/), un /pers. B/, personas kods /personas kods/ (turpmāk – atbildētāja /pers. B/) (abi kopā saukti arī – atbildētāji), vienkāršotās procedūras lietā.

[2] Zemgales rajona tiesa izskatīja lietu rakstveida procesā un 2020.gada 26.novembrī sastādīja saīsinātu spriedumu, ar kuru prasība tika pilnībā noraidīta.

[3] 2020.gada 30.novembrī tiesā tika saņemts prasītāja sprieduma sastādīšanas lūgums saskaņā ar Civilprocesa likuma (turpmāk – CPL) $250.^{25}$ panta $2.^{1}$ daļas noteikumiem (lietas 76.lapa).

[4] Prasības pieteikums pamatots ar sekojošiem apstākļiem.

[4.1] 2005.gada 20.oktobrī prasītājs (iepriekšējais nosaukums – AS "nosaukums") noslēdza ar atbildētāju /pers. A/ studējošā aizdevuma Līgumu Nr/numurs/ (turpmāk - Aizdevuma līgums) par aizdevuma izsniegšanu līdz 2400 Ls apmērā studijām /nosaukums B/.

Līgumā aizdevuma atmaksas termiņš tika noteikts 5 vai 10 gadi saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 29.maija noteikumiem Nr.220 "Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu" (turpmāk – Noteikumi Nr.220).

Noteikumi Nr.220 noteic, ka kredītus, kuru kopējā summa nepārsniedz 1423 *euro*, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei piecu gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu piekto daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus, bet kredītus, kuru kopējā summa pārsniedz 1423 *euro*, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei desmit gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu desmito daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus. Aizdevuma līguma 4.2.punkts noteic, ka aizdevums ir jāatmaksā termiņā (no aizdevuma summas atmaksas uzsākšanas brīža), kas norādīts Aizdevuma līguma 1.daļā.

Vienlaicīgi ar Aizdevuma līguma noteikumu apspriešanu un pirms Aizdevuma līguma parakstīšanas atbildētājs /pers. A/ tika iepazīstināts gan ar Aizdevuma līgums noteikumiem, gan arī ar prasītāja sagatavotajiem vispārējiem darījumu noteikumiem. Atbildētājs /pers. A/, parakstot Aizdevuma līgums, ar savu parakstu apliecināja, ka ir iepazinies ar Aizdevuma līguma un prasītāja sagatavotajiem vispārējiem darījumu noteikumiem un savas saistības pret prasītāju apzinās pilnībā.

[4.2] Saskaņā ar Aizdevuma līguma 2.1. un 2.2.punktu noteikumiem prasītājs ir izpildījis Aizdevuma līgumā noteiktās saistības un ieskaitījis Aizņēmēja kontā aizdevuma summu, ko apliecina prasības pieteikumam pievienotais kredīta izraksts.

[4.3] Saskaņā ar Aizdevuma līguma 4.1.punktu atbildētājs /pers. A/ apņēmās veikt aizdevuma atmaksu prasītājam ne vēlāk kā ar divpadsmito mēnesi pēc studiju pabeigšanas vai ar trešo mēnesi, ja atbildētājs /pers. A/ ir izslēgts no studējošo saraksta, nepabeidzot studiju programmu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.220 79.punktu kredītiestāde var pagarināt kredīta atmaksas termiņu, ja kredīta ņēmējs ir iesniedzis dokumentus, kas apliecina šo noteikumu 75., 76., 77. vai 78.punktā noteikto kredīta atmaksas termiņa pagarinājuma pamatotību.

Prasības pieteikumam pievienotā Studiju un zinātnes administrācijas izziņa apliecina, ka atbildētājs /pers. A/ tika izslēgts no studējošo saraksta 2007.gada 11.jūlijā. Saskaņā ar Aizdevuma līguma 4.1.punktu atbildētājam /pers. A/ bija jāuzsāk aizdevuma atmaksa ar 2007.gada oktobra mēnesi.

Saskaņā ar Aizdevuma līguma 5.2.punktu atbildētājs /pers. A/ apņēmās veikt maksājumus katra mēneša 14.datumā līdz Aizdevuma līguma saistību izpildei. Saskaņā ar Aizdevuma līguma 7.5.punktu atbildētājam /pers. A/ bija pienākums pārskaitīt visu viņam pienākošos darba samaksu un citus naudas līdzekļus uz atbildētāja kontu un nodrošināt tajā maksājumu veikšanai nepieciešamos naudas līdzekļus.

[4.4] Noteikumu Nr.220 55.punktā ir noteikts, ka, ja kredīta ņēmējs sešu mēnešu laikā nav veicis regulārus aizdevuma pamatsummas un aizdevuma lietošanas procentu maksājumus, kredītiestāde piedzen visu neatmaksāto summu.

Ņemot vērā, ka Aizdevuma līgumā noteiktie aizdevuma procentu samaksas un aizdevuma atmaksas termiņi tika kavēti ilgāk kā sešus mēnešus, pamatojoties uz Aizdevuma līguma 2.daļas noteikumiem, prasītājs 2010.gada 14.jūnijā paziņoja atbildētājam par vienpusēju atkāpšanos no Aizdevuma līguma un pieprasīja atmaksāt visu izsniegto un neatmaksāto aizdevuma pamatsummu, kā arī procentus un līgumsodu.

Atbildētājs /pers. A/ līdz prasības pieteikuma sagatavošanas dienai nav izpildījis no Aizdevuma līguma izrietošās saistības, tas ir, nav veicis Aizdevuma līguma minētās aizdevuma summas pilnu samaksu prasītājam. Atbildētāja /pers. A/ neatmaksātā pamatparāda summa uz prasības pieteikuma sagatavošanas dienu ir 1337,50 *euro*.

[4.5] Aizdevuma līguma 3.punktā ir noteikta aizdevuma lietošanas procentu likme un to atmaksas kārtība. Aizdevuma lietošanas procentu aprēķins atspoguļots Kredīta izrakstā. Līgumisko procentu parāds 137,62 *euro* apmērā ir aprēķināts par laika periodu no 2009.gada 27.oktobra līdz 2010.gada

14.jūnijam.

[4.6] Saskaņā ar Noteikumu Nr.220 52.punktu kredītlīgumā nosaka, ka kredīta ņēmējs maksā līgumsodu 0,1 % apmērā no termiņā nesamaksātās summas par katru nokavēto maksājumu dienu.

Aizdevuma līguma 6.punkts noteic, ka atbildētājs apņemas maksāt prasītājam līgumsodu 0,1 % dienā no savlaicīgi neatmaksātās (nokavētās) summas par nokavējuma laiku, ja atbildētājs nokavē kādu no grafikā paredzētajiem maksājumiem.

Atbildētājam /pers. A/, neveicot Aizdevuma līgumā noteiktos maksājumus, iestājies nokavējums, un prasītājam, pamatojoties uz Aizdevuma līguma noteikumiem, ir tiesības aprēķināt un pieprasīt līgumsoda samaksu. Līgumsods par aizdevuma pamatsummas samaksas kavējumu (apzīmēts kredīta izrakstā kā "Soda nauda") ir 11,95 *euro*, kas aprēķināts par periodu no 2009.gada 27.oktobra līdz 2010.gada 14.jūnijam, savukārt līgumsods par aizdevuma lietošanas procentu samaksas kavējumu ir 18,34 *euro* un ir aprēķināts no 2009.gada 27.oktobra līdz 2010.gada 14.jūnijam, līgumsods kopsummā ir 30,29 *euro*.

[4.7] Prasītājs uzskata, ka saskaņā ar Civillikuma (turpmāk – CL) 1756., 1759., 1765.pantu ir pamats piedzīt no atbildētāja likumiskos procentus 806,02 *euro* apmērā, kas aprēķināti no aizdevuma pamatsummas 1337,50 *euro* pēc likmes 6 % gadā par laika periodu no 2010.gada 15.jūnija līdz 2020.gada 28.jūnijam, par 3666 dienām, kā arī ir pamats atzīt prasītāja tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6 % gadā no neapmaksātā pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saskaņā ar CPL 195.pantu.

[4.8] Saskaņā ar CL 1692., 1696., 1698., 1702.pantu atbildētāja /pers. B/ ir galviniece. Aizdevuma līguma saistība ir pastiprināta ar prasības pieteikumam pievienotajiem galvojuma līgumiem, ko pieteicējs ir noslēdzis ar galviniekiem. Tā ietvaros galvinieks galvo par galvenā parādnieka saistībām ar pieteicēju kā pats parādnieks, ietverot arī visus blakus prasījumus.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja /pers. A/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā – no atbildētājas /pers. B/ parādu kopsummā 2311,43 *euro,* kas sastāv no aizdevuma pamatsummas 1337,50 *euro*, līgumiskajiem procentiem par aizdevuma lietošanu par periodu no 2009.gada 27.oktobra līdz 2010.gada 14.jūnijam 137,62 *euro*, likumiskajiem nokavējuma procentiem par periodu no 2010.gada 15.jūnija līdz 2020.gada 28.jūnijam 806,02 *euro*, līgumsoda 30,29 *euro*, kā arī piedzīt tiesas izdevumus, tai skaitā, valsts nodevu 327,10 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,77 *euro*, ar brīdinājuma izsniegšanu saistītos izdevumus 15,22 *euro*, un noteikt prasītāja tiesības saņemt likumiskos procentus 6 % gadā no neapmaksātā pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

Prasība ir pamatota uz Civillikuma (turpmāk – CL) 1401., 1425., 1469., 1472., 1512., 1548., 1587., 1588., 1590., 1651., 1692., 1696., 1698., 1702., 1716., 1717., 1720., 1721., 1753., 1756., 1759., 1765., 1934., 1943.pantu, Ministru kabineta 2001.gada 29.maija noteikumiem Nr.220 "Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegto galvojumu".

[5] Par saņemto prasību atbildētājiem paziņots ar ierakstīto vēstuli, kas nosūtīta uz atbildētāju deklarētajām dzīvesvietas adresēm. Atbildētājiem izskaidrota CPL 250.^{21} panta otrā daļa, kas noteic, ka tiesa papildus informē atbildētājus par to, ka paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā, kā arī par to, ka atbildētāji var lūgt lietas iztiesāšanu tiesas sēdē (lietas 52.lapa).

[6] Atbildētāji paskaidrojumus par prasību tiesas noteiktajā termiņā nav iesnieguši.

[7] CPL 250.^{25} panta pirmā daļa nosaka, ja tiesa neizskata lietu tiesas sēdē saskaņā ar šā likuma 250.^{26} pantu, lietu izskata rakstveida procesā, laikus paziņojot pusēm par datumu, kad tiesas kancelejā varēs saņemt sprieduma norakstu, kā arī informē par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, un izskaidro tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim. Datums, kad saīsinātā sprieduma noraksts ir pieejams tiesas kancelejā, uzskatāms par sprieduma sastādīšanas datumu.

Atbilstoši CPL 250.^{25} pantam tika nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā un pusēm paziņots, ka saīsinātu spriedumu varēs saņemt tiesas kancelejā 2020.gada 26.novembrī (lietas 59.-60., 61., 63.lapa).

[8] Tiesa saskaņā ar CPL 149.panta ceturto daļu pieprasīja prasītājam līdz 2020.gada 30.oktobrim sniegt tiesai paskaidrojumus par lietas apstākļiem, proti, par to, 1) kādi pierādījumi apliecina, ka prasītājs 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līguma 5.3.punktā paredzētajā kārtībā sastādīja un nosūtīja atbildētājam /pers. A/ maksājuma grafiku; 2) kādi pierādījumi apliecina, ka prasītājs 2010.gada 14.jūnijā atkāpās no 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līguma, vai un kad par to paziņots atbildētājam /pers. A/; 3) ja prasītājs atkāpās no 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līguma 2010.gada 14.jūnijā, vai pēc 2010.gada 14.jūnija iestājies jebkāds apstāklis, kas saskaņā ar Civillikuma noteikumiem pārtrauca noilgumu, kādi pierādījumi to apliecina (lietas 59.-60., 61.lapa).

[9] 2020.gada 28.oktobrī tiesā saņemti prasītāja pārstāvja SIA "Intrum Latvia" papildu paskaidrojumi (lietas 64.lapa), kuros norādīts, ka saskaņā ar Aizdevuma līguma 5.3.punktu grafiks tiek nosūtīts pa pastu neierakstītā veidā un tā eksemplārs fiziski nav saglabājies. Tomēr Aizdevuma līguma 5.3.punkts paredz, ka, ja aizņēmējs nevēršas pie aizdevēja ar lūgumu izsniegt grafiku, tad tiek uzskatīts, ka aizņēmējs grafiku ir saņēmis un ar to iepazinies.

Prasītāja pārstāvis lūdz pievienot civillietas materiāliem 2010.gada 11.jūnija paziņojumu par atkāpšanos no līguma, kas tika nosūtīts vienkāršā pasta sūtījumā, kā arī lūdz pievienot civillietas materiāliem atbildētājam 2015.gadā un 2018.gadā nosūtītos paziņojumus, kas tika nosūtīti atbildētājam ierakstītā pasta sūtījumā.

Prasītājs norāda, ka atbilstoši Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2018.gada 6.decembra spriedumā lietā Nr.SKC-292/2018 paustajai tēzei tiesa var izņēmuma kārtā piemērot vienai pusei īpaši labvēlīgus procesuālos noteikumus tikai tad, ja tas ir tieši paredzēts tiesību normās. Tāpēc, ievērojot, ka nav tiesību normas, kas paredzētu tiesas kompetenci pēc savas ierosmes vērtēt, vai pret patērētāju vērstajai prasībai nav iestājies noilgums, tiesas rīcībā nav *ex officio* vērtēšanai vajadzīgā juridiskā pamatojuma, lai apsvērtu iespējas ierobežot sacīkstes principu par labu vienai no pusēm - patērētājam.

Paskaidrojumiem pievienoti papildu pierādījumi.

[10] Līdz 2020.gada 26.novembrim puses nepieteica noraidījumu tiesnesei, neiesniedza citus pierādījumus, nepieteica lūgumus. Ievērojot minēto un apstākli, ka atbildētāju paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis lietas izskatīšanai, tiesa atzina, ka lietu iespējams izskatīt rakstveida procesā noteiktajā datumā.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālos esošos pierādījumus, izskaidrojusi procesuālo darbību neizdarīšanas sekas, tiesa atzina, ka prasība ir noraidāma.

[12] 2005.gada 20.oktobrī starp prasītāju kā aizdevēju un atbildētāju /pers. A/ kā aizņēmēju tika noslēgts Studējošā aizdevuma līgums (lietas 17.lapa). Aizdevuma līgumā puses vienojušās par līguma priekšmetu, norēķinu kārtību, saistību neizpildes sekām. Saskaņā ar Aizdevuma līguma noteikumiem prasītājs apņemas aizdot atbildētājam /pers. A/ naudas summu ne vairāk kā Ls 2400 apmērā atbildētāja sociālajām vajadzībām sakarā ar mācībām /nosaukums B/.

Tiesa atzīst, ka ar Aizdevuma līgumu ir pierādīts, ka atbilstoši CL 1402., 1403., 1511., 1753., 1756., 1757., 1934., 1943., 1946.panta noteikumiem puses noslēdza tiesisko darījumu – aizdevuma līgumu, ar kuru atbildētājs uzņemas saistības atmaksāt prasītājam aizdevumu atbilstoši Noteikumos Nr.220 paredzētajai kartībai atkarībā no apstākļiem, kas saskaņā ar šo normatīvo aktu nosaka atmaksas termiņu, kā arī apņemas maksāt procentus saskaņā ar Aizdevuma līguma II daļas 3.punktu (pēc mainīgās procentu likmes) un Noteikumu Nr.220 21., 22., 23.punkta nosacījumiem.

Aizdevuma līgumam ir piemērojami Ministru kabineta 2001.gada 29.maija noteikumi Nr.220 "Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu", kas bija spēkā līguma noslēgšanas laikā. Atbilstoši šo Noteikumu 1.punktam tie nosaka kārtību, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu.

[13] Ar prasītāja kredīta izrakstu (lietas 13.-16.lapa) ir pierādīts, ka prasītājs izmaksāja atbildētājam /pers. A/ 2005.gada 23.novembrī Ls 60, 2005.gada 23.novembrī Ls 120, laika periodā no 2005.gada 15.decembra līdz 2006.gada 15.jūnijam Ls 60 ik mēnesi, un no 2006.gada 15.septembra līdz 2007.gada 15.jūnijam Ls 60 ik mēnesi. Kopsummā atbildētājam /pers. A/ tika izsniegts aizdevums Ls 1200 jeb 1707,45 *euro* apmērā. Aizdevuma saņemšanas faktu atbildētājs /pers. A/ nav apstrīdējis, tādējādi, ir pierādīta aizdevuma izsniegšana atbildētājam.

[14] Ņemot vērā Aizdevuma līguma I daļā norādīto aizdevuma izmantošanas mērķi (aizņēmēja sociālajām vajadzībām), tiesa atzīst, ka tiesiskajās attiecībās, kas izveidojās starp prasītāju un atbildētāju /pers. A/ uz Aizdevuma līguma pamata, atbildētājs ir uzskatāms par patērētāju Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē, prasītājs – par pakalpojumu sniedzēju minētā likuma 1.panta 4.punkta izpratnē, bet šo personu noslēgtais līgums uzskatāms par patērētāja kreditēšanas līgumu minētā likuma 8.panta pirmās daļas izpratnē. Ievērojot minēto, pušu attiecības ir vērtējamas, piemērojot ne tikai Civillikuma normas, bet arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normas.

[15] CL 1692.pants nosaka, ka galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

Saskaņā ar CL 1695.pantu galvojumam ir nepieciešama rakstiska forma.

CL 1696.pants paredz, ka galvinieka saistība vispār atbilst galvenā parādnieka saistībai.

CL 1698.pants nosaka, ka galvinieks atbild nevien par pašu galveno parādu, bet arī tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītiem zaudējumiem un tiesas izdevumiem.

CL 1702.pants paredz, ka, kad pret galvinieku ceļ prasību, viņš var prasīt, lai kreditors griežas ar to papriekš pie galvenā parādnieka, ja piedziņa no tā izdarāma tikpat sekmīgi un viegli. Šī tiesība atkrīt, ja galvinieks noteikti no tās atteicies. Par tādu atteikšanos uzskatāms jau arī tas, ja galvinieks uzņemas saistību kā pats parādnieks.

No lietas materiāliem redzams, ka 2005.gada 20.oktobrī starp prasītāju un atbildētāju /pers. B/ kā galvinieku noslēgts Galvojuma līgums (lietas 18.-19.lapa), ar kuru atbildētāja /pers. B/ apņemas atbildēt prasītājam kā pats parādnieks pilnā apjomā par aizņēmēja /pers. A/ saistībām, kas izriet no Aizdevuma līguma, atbilstoši Noteikumu Nr.220 15., 43.punktam. Galvojuma līgums nav apstrīdēts.

Vērtējot jautājumu par galvinieka atbildību, proti, vai tā ir nodibināta kā solidāra ar galveno parādnieku, tiesa saskaņā ar CPL 5.panta sesto daļu ņem vērā judikatūru, to starpā, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 14.jūnija spriedumā lietā Nr.SKC-161/2013 un Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 20.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-19/2015 izteiktās atziņas par solidāru saistību nodibināšanu galvojuma gadījumā. Atbilstoši minētām atziņām, ja galvojuma līgums noslēgts tikai starp kreditoru un galvinieku, un saistība atbildēt solidāri par aizņēmēja saistībām ir iekļauta tikai šajā divpusējā līgumā, nodibinās galvinieka subsidāra, nevis solidāra atbildība par galvenā parādnieka saistībām. Ievērojot minēto, tiesa secina, ka /pers. B/ kā galvinieka atbildība nav nodibināta kā solidāra ar galveno parādnieku /pers. A/.

Tādējādi, tiesa uzskata par pierādītu, ka /pers. B/ kā galviniekam ir jāatbild prasītājam par Aizdevuma līgumā paredzēto saistību izpildi tādā pat apmērā kā aizņēmējam /pers. A/, bet subsidāri, tas ir, piedziņa no viņas ir izdarāma tikai tad, ja pilnībā vai daļēji nav iespējams piedzīt parādu no /pers. A/.

Ņemot vērā, ka /pers. B/ galvoja par patērētāja kredīta saistībām, arī šī atbildētāja ir uzskatāma par patērētāju saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma $4.^1$ panta otro daļu.

[16] CL 1587.pants nosaka, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Saskaņā ar CL 1590.pantu prasītājam ir tiesības prasīt no atbildētāja pielīgto saistību izpildi.

CL 1828.pants nosaka, ka, ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu, bet tāpat arī viņam nav jāizpilda sava saistība agrāk, nekā pēc noliktā termiņa notecējuma.

Aizdevuma līguma II daļas 4.2.punkts noteic, ka aizdevums ir jāatmaksā termiņā (no aizdevuma summas atmaksas uzsākšanas brīža), kas norādīts Aizdevuma līguma I daļā. Aizdevuma līguma I daļā puses vienojās, ka aizņēmējam ir jāatmaksā aizdevuma pamatsumma 5 vai 10 gadu laikā saskaņā ar Noteikumiem Nr.220.

Noteikumu Nr.220 47.punkts noteica, ka kredītus (kredītu pamatsummu) sāk atmaksāt ar divpadsmito mēnesi pēc attiecīgās studiju programmas pabeigšanas vai ar trešo mēnesi pēc kredīta ņēmēja izslēgšanas no studējošo saraksta. Atbilstoši Noteikumu Nr.220 50.punktam maksājumi veicami katru mēnesi.

Noteikumu Nr.220 48.punkts noteica, ka kredītus, kuru kopējā summa pārsniedz 1423 *euro*, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei desmit gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu desmito daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus. Noteikumu Nr.220 49.punkts noteica, ka kredītus, kuru kopējā summa nepārsniedz 1423 *euro*, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei piecu gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu piekto daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus.

Noteikumu Nr.220 48.punkts redakcijā, kas bija spēkā Aizdevuma līguma noslēgšanas laikā, noteica, ka ja kredīta ņēmējam, sākot atmaksāt kredītus, līdz valstī noteiktā pensijas vecuma sasniegšanai ir vairāk nekā desmit gadu:

48.1. kredītus, kuru kopējā summa pārsniedz 1000 latu, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei desmit gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu desmito daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus;

48.2. kredītus, kuru kopējā summa nepārsniedz 1000 latu, kredīta ņēmējs atmaksā kredītiestādei piecu gadu laikā, katru gadu atmaksājot vienu piekto daļu no kopējās kredītu summas un kredītu procentus.

Ar Studiju un zinātnes administrācijas izziņu (lietas 20.lapa) ir pierādīts, ka atbildētājs /pers. A/ 2007.gada 11.jūlijā ir izslēgts no /nosaukums B/ studējošo saraksta.

Ievērojot Noteikumos Nr.220 paredzēto kārtību un Aizdevuma līguma II daļas 4.1.punkta noteikumus, atbildētājam /pers. A/ aizdevuma atmaksa bija jāuzsāk trešajā mēnesī pēc izslēgšanas no studējošo saraksta – 2007.gada oktobrī.

Aizdevuma līguma II daļas 5.2.punkts un 5.3.punkts paredz, ka aizdevums jāatmaksā pa daļām, veicot maksājumus ik mēnesi 14.datumā līdz pilnīgai līguma saistību izpildei saskaņā ar Grafiku.

No Aizdevuma līguma II daļas 5.1.punkta un 5.3.punkta izriet, ka aizdevuma atmaksai un procentu samaksai jānotiek pēc grafika, kuru sastāda prasītājs septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņēmis informāciju par atbildētāja izslēgšanu no studējošo saraksta un arī pēc procentu likmes izmaiņas datumiem. Prasītājam ir pienākums maksājumu grafiku nosūtīt pa pastu uz atbildētāja norādīto dzīvesvietas adresi.

Lietā nav iesniegti pierādījumi par to, vai un kad prasītājs sastādīja Aizdevuma līguma II daļas 5.3.punktā paredzēto maksājumu grafiku, kā arī par to, ka šis grafiks tika faktiski nosūtīts atbildētājam.

Prasītāja kredīta izrakstā (lietas 13.-16.lapa) pirmā aizdevuma pamatsummas daļa Ls 10 apmērā ir norādīta kā aprēķināta ar atmaksas termiņu 2007.gada 15.septembrī, kas ir pretrunā ar Aizdevuma līguma II daļas 4.1.punktu un Noteikumu Nr.220 47.punktu, jo 2007.gada septembris bija otrais, nevis trešais mēnesis pēc atbildētāja izslēgšanas no studējošo saraksta. Tāpat arī ikmēneša maksājuma datums (katra mēneša 15.datums) kredīta izrakstā norādīts neatbilstoši Aizdevuma līguma II daļas 5.2.punktam, saskaņā ar kuru maksājumi veicami mēneša 14.datumā. Tā kā prasītāja parāda aprēķinā (kredīta izrakstā) norādītā informācija ir pretrunā ar Aizdevuma līguma un Noteikumu Nr.220 paredzētajiem aizdevuma atmaksas nosacījumiem, un maksājumu grafiks tiesai nav iesniegts, tiesai nav pamata secinājumus par atbildētāja saistību izpildes termiņiem un summām balstīt uz pieņēmumiem, ka maksājumu grafiks bija atbilstošs Noteikumiem Nr.220.

Līdz ar to nav pierādīts, kādu aizdevuma galīgo atmaksas termiņu prasītājs norādījis grafikā un kāda bija ik mēnesi atmaksājamā aizdevuma daļas summa.

Tiesa atzīst par nepamatotu prasītāja pārstāvja atsauci uz Aizdevuma līguma II daļas 5.3.punktā minēto, ka gadījumā, ja aizņēmējs nevērsās pie prasītāja ar lūgumu izsniegt grafiku, uzskatāms, ka aizņēmējs šo grafiku ir saņēmis un ar to iepazinies. Šis līguma noteikums neatbrīvo prasītāju no pienākuma pierādīt lietā, kāds bija aizdevuma atmaksas termiņš atbilstoši maksājumu grafikam, kura sastādīšana bija prasītāja pienākums. Maksājumu grafiks nav iesniegts tiesai, kaut gan tieši par grafikā paredzēto maksājumu kavējumu prasītājs pieprasa līgumsodu, turklāt arī procenti par aizdevuma lietošanu tika aprēķināti pēc mainīgās likmes (līguma 3.punkts), un šo procentu konkrētais apmērs bija jānorāda grafikā, lai atbildētājam būtu zināms maksājuma apmērs.

Ņemot vērā, ka prasītājs nav iesniedzis tiesai pierādījumus par Aizdevuma līguma II daļas 5.3.punktā paredzētā maksājumu grafika sastādīšanu, tiesa var konstatēt galīgo saistību izpildes termiņu atbilstoši Noteikumos Nr.220 48.2.punktam (redakcijā, kas bija spēkā līguma noslēgšanas laikā un 2007.gada jūlijā, kas atbildētājs tika izslēgts no studējošo saraksta) – kā 2012.gada 14.septembri, kas konkrētajā gadījumā ir labvēlīgāk atbildētājam (atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 2.[1] daļai)

[17] No prasītāja kredīta izraksta (lietas 13-16.lapa) redzams, ka atbildētājs /pers. A/ savas saistības izpildījis daļēji, atmaksājot aizdevuma pamatsummu Ls 260 apmērā, kā arī samaksājot procentus par aizdevuma lietošanu par laiku līdz 2009.gada 15.oktobrim, un kopš 2009.gada 26.oktobra atbildētājs /pers. A/ neveica nevienu maksājumu.

CL 1838.pants nosaka, ka pienākums pierādīt to, ka samaksa ir izdarīta, ir tam, kas to apgalvo. Atbildētājs /pers. A/ nav sniedzis tiesai paskaidrojumu par prasību, nav iesniedzis jebkādus pierādījumus par to, ka viņš samaksāja Aizdevuma līgumā paredzētos maksājumus lielākā apmērā, nekā norāda prasītājs. Līdz ar to tiesa atzīst par pierādītu faktu, ka atbildētājs nav samaksājis Aizdevuma līgumā paredzētos maksājumus pilnībā.

Par maksājumu nokavējumu prasītājs pieprasa līgumsodu, pamatojoties uz Noteikumu Nr.220 52.punktu un Aizdevuma līguma II daļas 6.punktu – 0,1 % dienā no nokavētā maksājuma summas.

CL 1716.pants (redakcijā līdz 2013.gada 31.decembrim, kas bija spēkā Aizdevuma līguma noslēgšanas laikā) noteica, ka līgumsods ir pamet ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

CL 1716.panta pirmā daļa nosaka, ka līgumsods ir pamet ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā). Saskaņā ar CL 1716.panta trešo daļu līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Minētās normas grozījumi stājās spēkā 2014.gada 01.janvārī un nav piemērojami pušu attiecībām atbilstoši likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.pantam.

CL 1717.pants paredz, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

Aizdevuma līguma II daļas 6.punkts paredz, ka līgumsods 0,1 % dienā no nokavētā maksājuma summas ir maksājams, ja aizņēmējs nokavē kādu no grafikā paredzētajiem maksājumiem. Līdz ar to, lai konstatētu atbildētāja kā parādnieka nokavējumu CL 1651.panta, 1652.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē, tiesai vispirms ir jākonstatē, kādā apmērā un termiņos atbildētājam bija jāveic maksājumi saskaņā ar līgumu un grafiku. Kā jau norādīts spriedumā, prasītājs nav iesniedzis maksājumu grafiku, kurā būtu paredzēti maksājumu summas un termiņi, secīgi tiesai nav pamata paļauties šajā ziņā uz prasītāja kredīta izrakstu, kas pēc būtības ir parāda aprēķins. Tā kā lietā nav iesniegts maksājumu grafiks, tiesai nav iespējams konstatēt, kādām summām un kad sākās saistību izpildes nokavējums, par kuru prasītājam būtu tiesības pieprasīt līgumsodu. Līdz ar to prasība šajā daļā ir nepierādīta.

[18] CL 1589.pants nosaka, ka vienpusēja atkāpšanās no līguma pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Aizdevuma līguma II daļas 7.3.punkts paredz prasītājam tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un pieprasīt aizņēmējam tūlītēju visu Aizdevuma līguma saistību (visas aizdevuma pamatsummas, procentu, līgumsodu) izpildi, ja aizņēmējs 6 (sešu) mēnešu laikā nav veicis vairāk kā 1 (vienu) maksājumu saskaņā ar grafiku, vai arī aizņēmējs nepilda Aizdevuma līguma 7.2.punkta prasības.

No prasītāja kredīta izraksta (lietas 13.-16.lapa) redzams, ka atbildētājs /pers. A/ nav veicis ik mēneša procentu maksājumus un aizdevuma pamatsummas maksājumus kopš 2009.gada novembra, pēdējais procentu maksājums no atbildētāja saņemts 2009.gada 26.oktobrī, aizdevuma lietošanas procentu parāds izveidojies par periodu no 2009.gada 15.oktobra līdz 2010.gada 14.jūnijam. Līdz ar to prasītājam bija tiesības vienpusēji

atkāpties no Aizdevuma līguma saskaņā ar tā II daļas 7.3.punktu, kad maksājumu kavējums sasniedzis 6 mēnešus.

Prasītājs apgalvo, ka izmantoja tiesības atkāpties no Aizdevuma līguma 2010.gada 14.jūnijā, pamatojoties uz Aizdevuma līguma II daļas noteikumiem. Tiesa atzīst, ka prasītāja iesniegtie pierādījumi neapliecina faktu, ka līgumā un likumā noteiktajā kārtībā prasītājs atkāpies no Aizdevuma līguma, paziņojot par to atbildētājam /pers. A/.

Prasītāja 2010.gada 11.jūnija paziņojumā par atkāpšanos no līguma (lietas 65.lapa) ir minēts, ka prasītājs vienpusēji atkāpjas no aizdevuma līguma, kas noslēgts par aizdevuma izsniegšanu līdz Ls 940 citā datumā – 2005.gada 23.novembrī, turklāt līgumam ir norādīts tā numurs – Nr/numurs/. Līgums, uz kura pamatota prasība, ir bez numura, tika noslēgts 2005.gada 20.oktobrī par aizdevuma izsniegšanu citā apmērā – līdz Ls 2400. Minēto nesakritību dēļ 2010.gada 11.jūnija paziņojumu nevar attiecināt uz 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līgumu, kas noslēgts ar atbildētāju /pers. A/.

Prasītāja papildu paskaidrojumos norāda, ka 2010.gada 11.jūnija paziņojums par atkāpšanos no līguma tika nosūtīts vienkāršā pasta sūtījumā. Pierādījumi par šī dokumenta nosūtīšanas faktu lietā nav iesniegti.

Paziņošana atbildētājam par kreditora atkāpšanos no līguma un pienākumu pirms termiņa izpildīt saistības ir sevišķi svarīga situācijā, kad ar saistību izpildes nokavējumu kreditors saista savas tiesības uz nokavējuma procentu samaksu. Turklāt, lai izpildītu saistību atmaksāt prasītājam visu faktiski izmantoto aizdevumu un samaksāt citus līgumā paredzētos maksājumus pirms līgumiskā termiņa, aizņēmējam ir jābūt informētam par šīs saistības izpildes termiņa iestāšanos, kas ir iespējams tikai tad, ja kreditors paziņo aizņēmējam par savu atkāpšanos no līguma un pieprasa samaksāt visus līgumā paredzētos maksājumus.

Uz to, ka gadījumos, kad kreditoram ir pielīgtas tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, līguma izbeigšanai pietiek ar vienas puses paziņojumu par atkāpšanos no līguma, un tādā gadījumā līgums ir izbeigts ar brīdi, kad tiesīgā puse paziņo par atkāpšanos, norādīts arī Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-644/2013, kā arī daudzos citos Senāta spriedumos (piemēram, Senāta 2015.gada 26.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-47/2015, 2015.gada 23.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-122/2015, 2015.gada 16.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-200/2015, 2015.gada 1.decembra spriedums lietā Nr.SKC-262/2015, 2016.gada 14.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-78/2016, 2017.gada 29.septembra spriedums lietā Nr.SKC-256/2017 u.c.)

2015.gada 26.oktobra spriedumā lietā Nr.SKC-47/2015 Senāts norādīja, ka *"[..] sakarā ar nokavējumu Civillikums paredz līguma atcelšanu divos veidos, pirmkārt, tādu, kurā kreditoram ir tiesības prasīt līguma atcelšanu, otrkārt, tādu, kurā kreditors tiesīgs vienpusēji paziņot par līguma izbeigšanu. [..]"*, un *"Otrajā gadījumā pietiek ar vienas puses paziņojumu par atkāpšanos no līguma, un tāda saskaņā ar Civillikuma 1589.pantu pielaižama tad, kad pamatota ar paša līguma raksturu, vai to atļauj likums, vai arī tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta. Tad līgums ir izbeigts ar brīdi, kad tiesīgā puse paziņo par atkāpšanos"* [sprieduma [7.1] punkts). Tādas pašas atziņas ir iekļautas arī Senāta 2016.gada 14.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-78/2016, kurā Senāts vēl papildus norādīja, ka *"Ir iespējams strīds tiesā par atkāpšanās pamatotību, taču, ja pamats atkāpties tiek konstatēts, tad līgums uzskatāms par izbeigtu nevis tiesas sprieduma taisīšanas brīdī, bet atkāpšanās brīdī, kas attiecīgi ņemams vērā pie procentu un līgumsoda aprēķina"* (sprieduma [9] punkts).

2017.gada 29.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-256/2017 Senāts attiecībā uz kreditora vienpusējās atkāpšanās no līguma tiesiskajām sekām norādīja arī apsvērumus par līguma izbeigšanas datumu pēc kreditora paziņojuma nosūtīšanas atbildētājiem, proti, šajā spriedumā norādīts, ka *"Lietā nav strīda, ka atbildētāji kavēja aizdevuma līgumā noteikto maksājumu samaksas termiņu ilgāk par sešdesmit dienām. To ievērojot, Nordea Bank Finland Plc izmantoja aizdevuma līguma vispārīgo noteikumu 7.1.1. un 7.2.1.punktā paredzētās tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un pieprasīt visa parāda pirmstermiņa samaksu. Aizdevuma līgums izbeigts 2010.gada 26.augustā, t.i., ar dienu, kad prasītājs 2010.gada 26.jūlija paziņojumos atbildētājiem noteica šo datumu tekošā parāda samaksai un vienlaikus darīja zināmu par atkāpšanos no līguma gadījumā, ja saistības netiks izpildītas [..]. Atbildētāji parāda samaksu neveica, tādēļ prasītāja rīcība atbilst Civillikuma 1589.panta prasībām. Tas nozīmē, ka prasītājam ir tiesības uz līgumsodu tikai līdz līguma izbeigšanas brīdim, t.i., 2010.gada 26.augustam, taču tas piedzīts par laiku no 2009.gada 30.novembra līdz 2011.gada 7.februārim, proti, arī pēc līguma izbeigšanas"* (sprieduma [10.2] punkts).

Tātad, kā atzīts judikatūrā, kas izveidojusies un ir stabila jautājumā par kreditora vienpusēju atkāpšanos no līguma, līguma vienpusējai izbeigšanai, kreditoram izmantojot pielīgtās tiesības, ir nepieciešams kreditora skaidri paustais gribas izteikums – paziņojums atbildētājam par vienpusējo atkāpšanos no līguma. Turklāt līguma izbeigšanas datuma noteikšanai ir svarīgs arī paziņojuma saturs, proti, vai kreditors paziņojis par atkāpšanos no līguma ar paziņojuma nosūtīšanas dienu, vai arī devis parādniekam laiku līguma pārkāpumu novēršanai, pēc kā, ja pārkāpumi nav novērsti, līgums uzskatāms par izbeigtu datumā, ko kreditors ir noteicis saistību izpildei. Ņemot vērā, ka par kreditora atkāpšanās pamatotību ir iespējams strīds tiesā, paziņojumā parādniekam kreditoram ir jānorāda arī atkāpšanās pamats, tas ir, apstākļi, kas saskaņā ar pušu līguma noteikumiem piešķir kreditoram tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, jo šo apstākļu pastāvēšanu parādnieks var apstrīdēt.

Izvērtējot prasītāja iesniegtos pierādījumus, secināms, ka prasītājs nav iesniedzis pierādījumus par to, ka 2010.gada 14.jūnijā ir atkāpies no 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līguma un paziņojis par to atbildētājam /pers. A/. Līdz ar to atbildētāja saistību izpildes termiņš ir nosakāms, ņemot vērā šī sprieduma [16] punktā minētos apsvērumus.

[19] Attiecībā uz prasījumu piedzīt likumiskos nokavējuma procentus 806,02 *euro* apmērā tiesa atzīst sekojošo.

[19.1] Saskaņā ar CL 1759.panta 1.punktu procenti jāmaksā, arī bez noteiktās norunas, uz likuma pamata, par katra parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem.

CL 1765.panta pirmā daļa paredz, ka gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, tas ir, seši procenti no simta gadā, un saskaņā ar minētā panta ceturto daļu likumiskie nokavējuma procenti ir aprēķināmi tikai no paša kapitāla, jeb neatmaksātā aizdevuma pamatparāda summas.

Atsaucoties uz minētām normām un CL 1756.pantu, prasītājs par periodu no 2010.gada 15.jūnija līdz 2020.gada 28.jūnijam, par 3666 dienām, aprēķināja likumiskos nokavējuma procentus 806,02 *euro* apmērā par aizdevuma pamatsummas 1337,50 *euro* samaksas nokavējumu, procenti aprēķināti pēc likmes 6 % gadā.

[19.2] Kā atzina tiesa šajā spriedumā, atbildētāja visu saistību galīgais izpildes termiņš iestājās 2012.gada 14.septembrī un secīgi tikai 2012.gada 15.septembrī sākās saistības izpildīšanas nokavējums CL 1651.panta un CL 1652.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

Par aizdevuma atmaksas termiņa nokavējumu prasītājam bija tiesības uz CL 1756.panta, 1759.panta 1.punkta un 1765.panta pamata pieprasīt no atbildētāja likumiskos nokavējuma procentus 6 % gadā, sākot no 2012.gada 15.septembra, nevis 2010.gada 15.jūnija, kā norāda prasītājs.

Par periodu no 2012.gada 15.septembra līdz prasītāja norādītajam datumam – 2020.gada 28.jūnijam, 2844 dienām, likumiskie nokavējuma procenti sastāda 625,29 *euro* (1337,50 *euro* × 6 % : 365 dienas × 2844 dienas).

[19.3] Ņemot vērā, ka procenti ir blakus prasījums, kas spēkā ziņā ir atkarīgs no galvenā prasījuma, jautājums par to piedziņu ir izlemjams atkarībā no tā, vai ir apmierināma prasība daļā par galvenā parāda piedziņu.

[20] Ievērojot spriedumā minētos argumentus par atbildētāja /pers. A/ saistību izpildes termiņu, prasītājam 2012.gada 15.septembrī radās tiesība pieprasīt visu no Aizdevuma līguma izrietošo parādu samaksu, tostarp, ceļot pret atbildētāju prasību. Taču prasītājs savu tiesību nav izlietojis likumā

noteiktajā terminā, prasība ir celta tikai 2020.gada 29.jūnijā, kādēļ tiesa uzskata, ka prasītāja prasījums un atbildētāja saistība izbeidzās noilguma dēļ, kas ir absolūts materiāltiesisks šķērslis prasības apmierināšanai.

[20.1] CL 1893.pants paredz, ka saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likuma noteiktā noilguma terminā.

Saskaņā ar CL 1895.pantu visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

CL 1896.pants nosaka, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis. Saskaņā ar to noilguma tecējuma iesākumam vajadzīgs: nosacītiem prasījumiem – lai nosacījums jau būtu noskaidrojies, bet terminētiem prasījumiem – lai termiņš jau būtu notecējis.

Saskaņā ar Komerclikuma 388.pantā doto definīciju komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību. Šā likuma 389.pantā teikts, ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi.

Tiesa atzīst, ka 2005.gada 20.oktobrī prasītāja un atbildētāja /pers. A/ starpā noslēgtais Aizdevuma līgums ir komercdarījums, jo viena no darījuma pusēm – prasītājs ir Komercreģistrā ierakstītais komersants.

Komerclikuma 406.pantā noteikts, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš. Attiecībā uz prasījumiem, kas izriet no Aizdevuma līguma, likumā nav noteikts cits noilguma termiņš, kas atšķirtos no Komerclikuma 406.pantā noteiktā.

No minētām normām izriet, ka pušu attiecībām ir piemērojami nevis CL 1895.panta noteikumi par 10 gadu noilgumu, bet Komerclikuma 406.panta norma par 3 gadu noilgumu.

[20.2] Civillikumā ir paredzēti gadījumi, kas aptur noilgumu (1898.pants) vai to pārtrauc (1902., 1904.-1906.pants), bet šo apstākļu esamība atbilstoši vispārīgam principam jāpierāda tiesīgajai personai, šajā gadījumā prasītājam.

Lietā nav iesniegti pierādījumi par apstākļiem, kas saskaņā ar CL 1898.pantu būtu par pamatu noilguma termiņa pagarināšanai (tā sākuma atlikšanai vai tecējuma apturēšanai), un tiesa šādus apstākļus nesaskata.

[20.3] Saskaņā ar CL 1905.pantu noilgumu pārtrauc atgādinājums parādniekam. Tiesas ieskatā noilguma pārtraukšanai nav pietiekami tikai sastādīt atgādinājumu, bet šis atgādinājums jāizsniedz atbildētājam (vai tā pilnvarotam pārstāvim) personīgi, vai jānosūta ar pasta sūtījumu, vai kāda citā veidā jādara zināms atbildētājam, tostarp atbilstoši pušu noslēgtā līguma noteikumiem. Kādā veidā atgādināt parādniekam par saistību izpildi, ir katra kreditora izvēle, taču ikvienam kreditoram ir jārēķinās ar to, ka pierādījumi par noilguma pārtraukumu ir jānodrošina pašam kreditoram.

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka kreditora darbības, kas pauž vēlēšanos īstenot savas tiesības, pārtrauc noilgumu. Atgādinājums var būt vēstule, telefaksa, telegrammas vai citā rakstiskā veidā, kā arī izteikts mutvārdos. Pēdējā gadījumā, protams, īpaši nozīmīgs ir pierādījumu jautājums (sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 253.lp.).

Taisot saīsināto spriedumu, tiesa ņēma vēra judikatūras atziņas par kreditora gribas izteikuma nozīmi saistībā ar atgādinājumu, kas pārtrauc noilguma tecējumu, kas tika izteiktas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 04.jūlija spriedumā lietā Nr.SKC-0248/2017 (Nr.C20229814), Augstākās tiesas Civillietu departaments 2017.gada 16.oktobra spriedumā lietā Nr.SKC-0369/2017 (Nr.C30425814), kā arī Augstākās tiesas Senāts 2018.gada 6.decembra spriedumā lietā Nr.SKC-264/2018 (Nr.C37124214).

Juridiskajā literatūra ir izteikts viedoklis, ka gribas izteikumam ne vien jābūt vērstam parādnieka virzienā, bet tam turklāt jābūt izteiktam tādā veidā, lai adresāts parastos apstākļos varētu rēķināties ar tā saņemšanu (sk. Brox/Walker. Allgemeiner Teil des BGB, Rn.143, citēts pēc Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2007, 157.lpp.).

Tiesa saskaņā ar CPL 149.panta ceturto daļu pieprasīja prasītājam sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem, tostarp par apstākļiem, kas saskaņā ar Civillikuma noteikumiem pārtrauca noilgumu (lietas 59.-60., 61.lapa).

[20.4] Lietā ir iesniegti sekojoši pierādījumi, kas prasītāja ieskatā apliecina noilguma pārtraukumu: 1) prasītāja 2015.gada 18.februāra paziņojums atbildētājam par parādu (lietas 66.lapa); 2) prasītāja 2018.gada 11.decembra paziņojums atbildētājam par parādu (lietas 67.lapa).

Tiesa atzīst, ka prasītāja papildus iesniegtie dokumenti nepierāda noilguma pārtraukumu turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 7.panta pirmā daļa noteic, ka kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, uzsākot parāda atgūšanu, rakstveidā paziņo parādniekam par parāda esamību un aicina labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības, un reglamentē paziņojumā sniedzamās informācijas apjomu, tostarp, nosaka, ka paziņojumā jānorāda kreditora prasījuma rašanās tiesiskais pamats — kreditora un parādnieka noslēgtā darījuma veids, darījuma noslēgšanas datums un darījuma priekšmets (7.panta pirmās daļas 4.punkts).

Šī panta otrā daļa paredz, ka, ja kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs rakstveida paziņojumu vai parādnieks — rakstveida iebildumus nosūta pa pastu, uzskatāms, ka informācija saņemta septītajā dienā pēc tās nodošanas pastā, arī tad, ja adresāts sūtījumu faktiski saņēmis agrāk.

Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 11.pants reglamentē saziņas kārtību (saziņas līdzekļus un kontaktinformācijas izmantošanu) starp kreditoru un parādnieku parāda piedziņas procesā. Minētā panta pirmā daļa noteic, ka, ja likumā nav noteikts citādi, ar parādnieku sazinās, izmantojot tos saziņas līdzekļus un kontaktinformāciju, kas norādīta kreditora un parādnieka noslēgtajā tiesiskajā darījumā.

Aizdevuma līgumā ir norādīta informācija par atbildētāja /pers. A/ dzīvesvietu, kas bija izmantojama saziņai ar viņu, jo elektroniskā pasta adrese nav norādīta.

Noteikumu Nr.61, kas izdoti, pamatojoties uz Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 6.pantu, 2.punkts noteic, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam ir tiesības no parādnieka pieprasīt, lai tas atlīdzinātu pamatotus parāda atgūšanas izdevumus, kas atbilst šādam pieļaujamam apmēram: 2.1. par rakstiska paziņojuma sagatavošanu un nosūtīšanu parādniekam, kurā sniegta informācija par parāda esību un aicinājums labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības, un par nepieciešamajām darbībām parādnieka faktiskās kontaktinformācijas noskaidrošanai, ja parādnieks nav sasniedzams, – kopā ne vairāk kā 7 *euro*; 2.2. par citām parāda atgūšanai papildus veiktajām darbībām – kopā ne vairāk kā 10 *euro* parāda atgūšanas procesā, līdz parādnieks izpildījis maksājuma saistības pret parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju vai kreditoru.

No Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 7.panta otrās daļas un Noteikumu Nr.61 2.punkta secināms, ka paziņojumam parādniekam jābūt ne tikai sastādītam, bet arī faktiski nosūtītam atbildētājam, nododot šo paziņojumu pasta iestādei, ja atbilstoši Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 11.pantam netiek izmantoti citi saziņas līdzekļi (piemēram, elektroniskais pasts).

Abos prasītāja paziņojumos atbildētājam ir atgādināts par saistībām, kas izriet no aizdevuma līguma ar Nr.05-112935-SJ, kas noslēgts 2005.gada 23.novembrī, taču līgums, uz kura pamatota prasība, ir bez numura un tika noslēgts 2005.gada 20.oktobrī, līdz ar to paziņojumos norādīts cits kreditora prasījuma tiesiskais pamats. Minēto nesakritību dēļ abus atgādinājumus nevar attiecināt uz 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līgumu, kas noslēgts ar atbildētāju /pers. A/. Tiesai nav sniegta informācija, vai 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līgums ir vienīgais pušu noslēgtais darījums, kādēļ nav izslēgts, ka minētie atgādinājumi attiecās uz kādu citu līgumu.

Prasītāja 2020.gada 28.oktobra paskaidrojumā norādīts, ka abi prasītāja paziņojumi par parādu atbildētājam tika nosūtīti ierakstītā pasta

sūtījumā, taču pierādījumi par to nav iesniegti.

Minēto iemeslu dēļ šie paziņojumi bez pierādījumiem par to faktisko izsniegšanu atbildētājam (vai viņa pilnvarotam pārstāvim) personīgi vai par tā nosūtīšanu ar pasta sūtījumu nav uzskatāmi par pietiekamu pierādījumu faktam, ka attiecīgajā datumā noilgums tika pārtraukts ar kreditora atgādinājumu.

Ievērojot minēto, tiesa uzskata par nepierādītiem faktus, ka prasītāja minētajos datumos – 2015.gada 18.februārī un 2018.gada 11.decembrī prasītājs ir atgādinājis atbildētājam par parādu, kas izriet no Aizdevuma līguma, secīgi nav pierādīts noilguma pārtraukums minētajos datumos.

Turklāt pat gadījumā, ja šo atgādinājumu nosūtīšana būtu pierādīta, 3 gadu noilguma termiņš būtu notecējis pēc 2015.gada 18.februāra atgādinājuma līdz nākamam atgādinājumam 2018.gada 11.decembrī. Tāpat, ja tiesa piekristu prasītāja argumentiem, ka aizdevuma atmaksas termiņš iestājās sakarā ar prasītāja atkāpšanos no līguma 2010.gada 14.jūnijā, 3 gadu noilgums termiņš būtu notecējis jau līdz pirmajam 2015.gada 18.februāra atgādinājumam.

[20.5.] Citi pierādījumi par to, ka prasītājs atgādinājis atbildētājam par parādu, pārtraucot noilgumu no 2012.gada 15.septembra līdz prasības celšanai, nav iesniegti, tāpat prasītājs neatsaucās uz citiem apstākļiem, kas saskaņā ar CL 1902.-1904., 1906.pantu varētu pārtraukt noilguma tecējumu. Prasība celta 2020.gada 29.jūnijā, tātad, jau pēc noilguma termiņa notecējuma.

CL 1910.pants nosaka, ka ar noilguma termiņa notecējumu izbeidzas nevien prasības tiesība, bet arī pati saistību tiesība. Tādēļ noilgušu prasījumu nevar izlietot arī kā ierunu, piemēram, ieskaitam.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka noilguma kā sevišķa saistību tiesību izbeigšanās veida centrālā ideja ir saistību tiesību izbeigšanās ar laika (likumā noteiktā noilguma termiņa) notecēšanu. Augstākās tiesas Civillietu departaments paplašinātā sastāvā 2014.gada 16.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-53/2014 norādījis, ka noilgums ne tikai izslēdz iespēju saņemt tiesas aizsardzību, bet rada saistību izbeigšanos vispār. Nevienam nav pienākums izpildīt saistību pat tad, ja ir neapšaubāmi pierādījumi par tās rašanos, izpildes veidu, ja kreditors nav rīkojies likumā noteiktajā termiņā.

Saskaņā ar CL 1911.pantu parādnieks ir tiesīgs izpildīt noilgušu prasījumu, taču tiesa nevar atzīt par atbildētāja pienākumu šādu noilgušu prasījumu izpildīt un piedzīt parāda summas, ja attiecīgā saistība ir izbeigusies. Pie kam, noilguma iestāšanās atbilstoši Civillikuma normām nav saistīta ar atbildētāja iebildumiem, bet tikai ar noteiktā noilguma termiņa notecēšanu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesa secina, ka prasījumam ir iestājies noilgums, un tas ir objektīvs un pietiekams pamats prasības noraidīšanai. Arī Augstākās tiesas Senāts 2010.gada 21.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-100/2010 norādīja, ka, ja izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājums par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

[20.6] CPL 5.panta sestā daļa paredz, ka, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Latvijas Republikas Senāts vairakkārt savos nolēmumos norādīja, ka no judikatūras var atkāpties, to īpaši pamatojot (sk., piemēram, Senāta spriedumus lietās Nr.SKC-70/2019, Nr.SPC-13/2019, Nr.SKC-2778/2015, Nr.SKC-44/2019, Nr.SKC-81-2019). Tā, Senāts 2019.gada 4.marta spriedumā lietā Nr.SKC-44/2019 attiecībā uz judikatūras nozīmi norādīja, ka *"Tāpat jāpiebilst, ka tiesiskā apziņa laika gaitā var mainīties un arī mainās. Ikviena tiesneša pienākums ir ne vien ņemt vērā judikatūru, bet arī to kritiski vērtēt un nepieciešamības gadījumā mainīt. Situācijās, kad tiesa, nonākdama pie jaunām atziņām, atkāpjas no iepriekš paustajām, protams, sniedzot juridisko pamatojumu, nav nekāda iemesla runāt par tiesas kļūdu."* (sprieduma [7.4.2] punkts).

Ņemot vērā, ka Senāta spriedumos lietās Nr.SKC-2482/2015, Nr.SKC-327/2017, Nr.SKC-292/2018 ir norādīts, ka noilgumu tiesa piemēro tad, ja uz to iebildumu veidā atsaucās atbildētājs, tiesa papildus norāda sekojošos argumentus.

Tiesa ņem vērā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 16.novembra spriedumā lietā Nr.C32197617 (CA-1276-18/11, ECLI:LV:RAT:2018:1116.C32197617.5.S) izteiktās atziņas par iespēju piemērot tiesību normas par noilgumu, ja par to nav saņemti atbildētāja iebildumi. Minētajā lietā prasītājs atsaucās uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 7.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-327/2017 un tajā izteikto atziņu, ka tiesa var piemērot tiesību normas par noilgumu tikai tad, ja par to ir celti atbildētāja iebildumi.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šajā sakarā norādīja, ka Augstākā tiesa savus secinājumus lietā Nr.SKC-327/2017 par to, ka tiesai nav pamata noilgumu ņemt vērā pēc savas iniciatīvas, pamatojusi ar doktrīnas atziņām. Tās, lai arī izteiktas 2005.gadā izdotā grāmatā (E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 301.lpp.), tomēr pamatotas ar pirmskara doktrīnu, kuru publicējuši autori A.Lēbers 1924.gadā un V.Bukovskis 1933.gadā. Vēsturiskās doktrīnas atziņas izteiktas pie konkrēta procesuālā regulējuma: Civilprocesa likums tai laikā ietvēra 183.pantu, kurš noteica, ka *miertiesnesis neierosina jautājumu par noilgumu, ja prāvnieki uz to nav atsaukušies*. Vēsturiskajā Civilprocesa likumā ar paskaidrojumiem – izvilkumiem no Latvijas Senāta un Tiesu palātas spriedumiem un no attiecīgās zinātniskās literatūras, kā arī dažiem aizrādījumiem uz likumdošanas motīviem, kuru sastādījusi: Senators F.Konrādi, Tiesu palātas Civildepartamenta priekšsēdētājs T. Zvejnieks un c. (1938. g. izd., 1939. g. iespied.), paskaidrojumā pie 183.panta ir atsauce uz 808.pantu un savukārt saskaņā ar paskaidrojumu pie 808.panta, attiecīgā norma nevis aizliedz "*tiesai ievērot noilgumu, kad uz to neatsaucas atbildētājs – parādnieks, bet aizliedz tiesai tikai aizkustināt noilguma jautājumu, ja parti uz noilgumu neatsaucas. Tā tad, ja, piem., pats prasītājs – kreditors šo jautājumu aizkustinājis (piem., anticipējot un atspēkojot jau prasības lūgumā atbildētāja varbūtējo ierunu par noilgumu), tad 808.p. – burtiski ņemot – nebūtu piemērojams (prof. A. Loebers, TMV 24/1 - 34. lpp.)* (sk. 67. un 231.lapu).

Tiesa pievienojas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas viedoklim, ka tiešs aizliegums ierosināt jautājumu par noilgumu pašlaik spēkā esošajā Civilprocesa likumā nav ietverts. Šāds aizliegums neizriet arī no materiālajām tiesību normām, jo CL 1910.panta norma saista nevien prasības tiesības, bet arī pašas saistību tiesības izbeigšanos tikai ar noilguma termiņa notecējumu, tas ir, objektīvi konstatējamu faktu, nevis ar atbildētāja vēlāk tiesas procesā izteiktiem iebildumiem pret kreditora prasījumu.

Jebkurā lietā par parāda piedziņu tiesai ir jākonstatē ne tikai fakts, vai un uz kāda pamata tika nodibināta atbildētāja saistība pret prasītāju, kāds ir šīs saistības apmērs, bet arī fakts, ka šai saistībai ir iestājies izpildes termiņš, jo tikai tad kreditors ir tiesīgs prasīt tiesas ceļā šīs saistības piespiedu izpildi – parāda piedziņu. Tiklīdz tiesa, pamatojoties uz lietā iesniegtajiem pierādījumiem, konstatē datumu, kad saistībai ir iestājies izpildes termiņš, noilguma termiņa tecējuma sākums atbilstoši CL 1896., 1897.panta noteikumiem ir acīmredzams un neprasa nekādus pušu papildu paskaidrojumus un pierādījumus. Ja lietā nav iesniegti pierādījumi par apstākļiem, kas saskaņā ar likumu aptur noilguma tecējumu (CL 1898.pants) vai to pārtrauc (CL 1902., 1904.-1906.pants), likumā paredzētā noilguma termiņa notecējums no saistības izpildes termiņa iestāšanās līdz prasības celšanai ir acīmredzams un objektīvi konstatējams pēc lietā esošiem pierādījumiem. Tas pats attiecās arī uz situāciju, ja ir iesniegti pierādījumi par CL 1898.panta minētiem apstākļiem vai noilguma pārtraukumu, bet no šiem pierādījumiem izriet, ka pēc noilguma tecējuma atsākšanās vai pēdējā notikuma, kas pārtrauca noilgumu, līdz prasības celšanai pagājis laiks, kas pārsniedz likumā paredzēto noilguma termiņu (vispārējo noilguma 10 gadu termiņu vai citu termiņu atkarībā no saistības rakstura un pamata).

Kā norādīja Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2017.gada 6.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-127/2017 (C04539910), „*..onus probandi (pierādīšanas pienākums) vispirms gulstas uz prasītāju, kurš griežas tiesā ar lūgumu aizsargāt aizskartās tiesības. Līdz brīdim, kamēr prasītājs nav pierādījis prasību (savu prasījumu pamatotību), atbildētājam nekas nav jāpierāda, viņš var prasību noliegt bez jebkādiem pierādījumiem.*" (sprieduma [7.1] punkts).

Tiesas ieskatā nav pamata uzskatīt, ka atbildētājam būtu uzliekams pienākums pierādīt negatīvo faktu, ka noilgums netika pārtraukts, vai norādīt

tiesai uz pierādījumu neesamību par šo faktu. Savukārt, pozitīva fakta, ka noilgums tika pārtraukts, pierādīšanai ir nepieciešama aktīva darbība no prasītāja puses, kurš ir ieinteresēts pierādīt tiesai, ka atbildētāja saistība joprojām pastāv un ir izpildāma.

Ņemot vērā, ka šajā lietā nav pierādīts, ka noilgums pēc 2012.gada 15.septembra tika pārtraukts, Komerclikuma 406.pantā paredzētais 3 gadu noilguma termiņš notecējis 2015.gada 14.septembrī, secīgi 2015.gada 15.septembrī atbildētāja saistība jau bija izbeigusies ar noilgumu, un šo faktu nevar mainīt apstāklis, vai vēlāk tiesas procesā atbildētājs bija pasīvs, nesniedzot paskaidrojumus, vai arī bija aktīvs un iebildumos pret prasību atsaucās uz noilgumu.

Saskaņā ar tiesību principu *iura novit curia* tiesai pašai jāzina strīda pareizam risinājumam piemērojamais likums un tiesa tā izvēlē nav saistīta vienīgi ar prasības pieteikumā norādīto materiālo tiesību normu. Atbilstoši šim principam gadījumā, ja lietā, pamatojoties uz pušu iesniegtajiem pierādījumiem, tiek konstatēti fakti, ka atbildētāja saistība tika nodibināta, tai iestājies izpildes termiņš, bet pēc saistības izpildes termiņa iestāšanās datuma, vai pēc noilguma tecējuma atsākšanās, vai pēdējā notikuma, kas pārtrauca noilgumu, līdz prasības celšanai pagājis laiks, kas pārsniedz likumā paredzēto noilguma termiņu, tiesai jāsniedz šiem apstākļiem pienācīgs juridisks novērtējums un līdz ar to pašai jāpiemēro tiesību norma – CL 1910.pants, neatkarīgi no tā, vai uz šo tiesību normu norāda iebildumu veidā atbildētājs.

Šī situācija var tikt salīdzināta ar tiesību normu piemērošanu, piemēram, attiecībā uz līgumsoda maksimālo pieļaujamo apmēru (CL 1716.panta trešā daļa), procentu saistības izbeigšanos (CL 1761., 1762.pants) vai procentu pieauguma apstāšanos (CL 1763.pants), ko tiesa piemēro neatkarīgi no tā, vai atbildētājs uz šiem apstākļiem un tiesību normām atsaucās iebildumos pret prasību. Respektīvi, gadījumā, ja prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja līgumsodu, kas ir lielāks par CL 1716.panta trešajā daļā paredzēto maksimālo apmēru, tiesai, pareizi piemērojot šo normu pušu tiesiskajām attiecībām, jāatzīst, ka atbildētājam nav saistības maksāt līgumsodu tādā apmērā, kas pārsniedz likumā paredzēto maksimālo summu, un prasība šajā daļā jānoraida, pat, ja atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus pret prasību vai nav cēlis iebildumus ar atsauci uz CL 1716.panta trešo daļu.

Profesora Vladimira Bukovska grāmatā „Civīlprocesa mācības grāmata" saistībā ar tā laika Civilprocesa likuma normām par aizliegumu tiesai ierosināt jautājumu par noilgumu, ja prāvnieki uz to nav atsaukušies, ir paskaidrojums, ka *„rīkodamās pretēji, tiesa atņemtu prāvniekiem iespēju nevien izlietot procesuālos līdzekļus, kurus prāvnieks būtu varējis piemērot, ja jautājumu būtu bijis aizkustinājis pretinieks, bet arī atņemtu prāvniekiem iespēju dot vajadzīgos paskaidrojumus, iesniegt papildu pierādījumus un, vispār, atspēkot pretinieku šai ziņā celtās ierunas"* (sk. Prof. Dr.jur. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 428.lpp.). Tādējādi, šāds aizliegums tika pamatots ar iespējamo prasītāja tiesību ierobežošanu sniegt argumentus par noilguma tecējumu, tā pārtraukumu un iesniegt pierādījumus par noilguma pārtraukumu vai apturēšanu.

Izskatāmajā lietā prasītājam tika nodrošināta iespēja izmantot minētās procesuālās tiesības, un prasītāja pārstāvis tās izmantojis, sniedzot 2020.gada 28.oktobrī rakstveida paskaidrojumus un iesniedzot papildu pierādījumus (lietas 64.lapa). Ievērojot minēto, tiesa uzskata, ka, izlemjot jautājumu par CL 1910.panta piemērošanu pušu tiesiskajām attiecībām, netiek pārkāptas prasītāja procesuālās tiesības un CPL 10.pantā nostiprinātais sacīkstes princips.

Tiesas ieskatā no CPL 10.pantā nostiprinātā sacīkstes principa neizriet aizliegums tiesai piemērot Civillikuma normas par noilgumu, jo fakti lietā tiek konstatēti, pamatojoties uz pušu iesniegtajiem pierādījumiem, kuru juridisks novērtējums un tiesību normu piemērošana ir tiesas kompetencē atbilstoši CPL 5.panta pirmajai daļai un 193.panta piektajai daļai.

Šajā sakarā aplūkojot citu valstu tiesību normas attiecībā uz noilguma piemērošanu, jāsecina, ka arī tās valstīs, kuru civilprocesu reglamentējošās normās ir nostiprināts sacīkstes princips, attiecībā uz tiesas tiesībām piemērot noilgumu pastāv sevišķi nosacījumi.

Tā, piemēram, Igaunijas Republikas Civilkodeksa likuma vispārīgās daļas § 143 paredz, ka tiesa vai cita iestāde, kas izskata strīdu, ņem vērā noilguma termiņu tikai pēc parādnieka lūguma („§ 143. A court or another body resolving disputes shall take expiry of a claim into consideration only at the request of the obligated person." (pieejams https://www.riigiteataja.ee/en/eli/501082019001/consolide)).

Tādu pašu noteikumu paredz arī Lietuvas Republikas Civilkodeksa 1.126.panta otrā daļa, kas noteic, ka tiesa piemēro noilguma termiņu tikai pēc strīda puses pieprasījuma („Ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis reikalauja", pieejams https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB).

Krievijas Federācijas Civilkodeksa 199.panta otrā daļa noteic, ka prasības noilgumu tiesa piemēro tikai pēc strīda puses paziņojuma, kas izdarīts līdz tiesas nolēmuma pieņemšanai. (pieejams http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102033239&rdk=&link_id=0).

Sacīkstes princips ir nostiprināts visu šo valstu likumos, kas regulē tiesvedību civilprocesā (Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksa § 5 (pieejams https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide) ; Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksa 12.pantā (pieejams https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.162435/asr); Krievijas Federācijas Civilprocesa kodeksa 12.pantā (pieejams http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102078828)). Tomēr, neskatoties uz sacīkstes principu, šo valstu likumdevēji uzskatīja par nepieciešamu ietvert materiālo tiesību normās, kas reglamentē noilgumu, tiešu aizliegumu tiesai piemērot noilgumu, ja uz to neatsaucās vai to nepieprasa strīda puse. Šāda nosacījuma iekļaušana Igaunijas Republikas Civilkodeksa likumā var tikt izskaidrota ar to, ka sekas noilguma termiņa notecējumam šīs valsts Civilkodeksa likumā atšķiras no Latvijas Republikas Civillikuma 1910.panta normas, proti, Igaunijas Republikas Civilkodeksa likuma vispārīgās daļas § 142 pirmā daļa paredz, ka pēc noilguma termiņa notecējuma saistītā persona (parādnieks) var atteikties izpildīt saistību, tātad, ir nozīme parādnieka subjektīvai attieksmei pret noilgušās saistības izpildi. Savukārt, Lietuvas Republikas Civilkodekss un Krievijas Federācijas Civilkodekss nesatur normas par saistības izbeigšanos noilguma dēļ, saskaņā ar šo valstu likumiem prasības noilguma termiņa notecējums ir pamats prasības noraidīšanai (Lietuvas Republikas Civilkodeksa 1.131.panta pirmā daļa; Krievijas Federācijas Civilkodeksa 199.panta otrā daļa).

Latvijas Republikā ne spēkā esošajās procesuālajās normās (Civilprocesa likumā), ne arī materiālajās tiesību normās šāds aizliegums tiesai piemērot CL 1910.pantu bez atbildētāja iebildumiem nav iekļauts. Tātad, saistības izbeigšanās ar noilgumu atbilstoši spēkā esošām materiālajām un procesuālajām normām nav atkarīga no atbildētāja subjektīvas attieksmes, ko atbildētājs varētu paust tiesvedības gaitā.

[20.7] Ņemot vērā visus minētos argumentus, tiesa atzīst, ka

prasība pret atbildētāju /pers. A/ par parāda piedziņu, kas izriet no 2005.gada 20.oktobra Aizdevuma līguma, noraidāma pilnībā kopā ar visiem blakus prasījumiem, jo blakus prasījumi noilgst reizē ar galveno prasījumu (skat. CL 1724.pantu, 1762.panta 1.punktu).

[21] Saskaņā ar CL 1712.pantu galvojums izbeidzas ar ikvienu notikumu, kas atsvabina galveno parādnieku.

Galvenā parādnieka saistības izbeigšanās noilguma dēļ atsvabina no saistības arī atbildētāju /pers. B/ kā galvinieci, kas ir pietiekams pamats prasības noraidīšanai pret viņu.

Papildus tam tiesas ieskatā pastāv arī CL 1714.pantā paredzētie apstākļi, kas atbrīvo no atbildības galvinieci.

CL 1714.pants paredz, ka galvinieks atsavinās no savas atbildības, kad kreditors rīkojies nolaidīgi, izdarot piedziņu no parādnieka, un pielaidis pēc apstākļiem neatvainojamu vilcinājumu.

No lietā esošiem pierādījumiem redzams, ka prasītājs nevienu reizi nav paziņojis atbildētājai /pers. B/ kā galviniecei par to, ka galvenais parādnieks nepilda savas saistības, nav informējis viņu par atkāpšanos no Aizdevuma līguma, ja tāda ir notikusi, nav devis laiku galviniecei samaksāt iekrājušos

parādu. No Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnesesa 2020.gada 8.jūnija lēmuma lietā Nr.3-12/05615-20/48 (lietas 22.lapa) izriet, ka prasītājs tikai 2020.gada 26.martā vērsās pret šo atbildētāju tiesā ar pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, kas faktiski bija pirmā reize, kad /pers. B/ varēja saņemt informāciju par galvenā parādnieka saistību neizpildi. Tiesa nesaskata apstākļus, kas varētu attaisnot prasītāja vilcināšanos veikt parāda piedziņu.

Ņemot vērā šajā spriedumā secināto par atbildētāja /pers. A/ saistību izpildes termiņu, un to, ka daudzu gadu garumā prasītājs nav veicis jebkādas darbības parāda piedziņai no aizņēmēja, vismaz pierādījumi par tādām darbībām tiesai nav iesniegti, kā arī nav pat atgādinājis galviniecei par parāda esamību, tiesa atzīst, ka visi šie apstākļi neatkarīgi no prasības noilguma ir pietiekami, lai atbrīvotu atbildētāju /pers. B/ kā galvinieci no saistībām pret prasītāju saskaņā ar CL 1714.pantu.

[22] Noraidot prasību par aizdevuma pamatsummas piedziņu nav pamata apmierināt prasītāja lūgumu noteikt tam saskaņā ar CL 1759.panta 1.punktu, 1765.panta pirmo un ceturto daļu tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – 6 % gadā no galvenā parāda.

[23] CPL 33.pants nosaka, ka tiesāšanās izdevumi ir tiesas izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi. CPL 39.panta pirmā daļa nosaka, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir, tai skaitā, ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi (5.punkts).

CPL 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, minētās summas piespriež prasītājam proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

Noraidot prasību, nav pamata piedzīt no atbildētājiem prasītāja labā tiesas izdevumus.

Tiesa par nepamatotu atzīst prasītāja lūgumu piedzīt no atbildētājiem ar pieteikumu par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā izskatīšanu saistītus izdevumus par brīdinājuma izsniegšanu 15,22 *euro*. Prasītāja norādītie ar brīdinājuma izskatīšanu saistītie izdevumi 15,22 *euro* nav maksāti šajā civillietā un nav uzskatāmi par CPL 39.panta pirmās daļas 5.punktā minētiem ar šīs lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem.

Civilprocesa likums neparedz ar brīdinājuma izsniegšanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu gadījumā, ja pieteikums par saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā atstāts bez izskatīšanas, un šie izdevumi nav ieskaitāmi CPL 39.panta pirmajā daļā paredzētajos ar lietas izskatīšanu saistītajos izdevumos, kas maksājami, ceļot prasību pret to pašu parādnieku. Līdz ar to nav pamata šos izdevumus attiecināt uz izskatāmo lietu un piedzīt tos no atbildētājiem.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar CPL 33.pantu, 34.pantu, 39.panta pirmās daļas 5.punktu, 41.panta pirmo daļu, 189.-193.pantu, 194.panta pirmās daļas 3.punktu, 195.pantu, 204.[1], 250.[25], 250.[27] pantu tiesa

n o s p r i e d a

"nosaukums C" AS, vienotais reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, prasību pret /pers. A/, personas kods /personas kods/, un /pers. B/, personas kods /personas kods/, vienkāršotās procedūras lietā par parāda kopsummā 2311,43 *euro* piedziņu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas (sastādīšanas) dienas Zemgales apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā Zaļā ielā 12, Bauskā, Bauskas novadā, LV-3901.

Tiesnese I.Bogdanova